

СУЧАСНА ЛОГІСТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ КОМПАНІЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

УДК 658.7:355.4

Мельникова К. В.

Канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри менеджменту, логістики та інновацій
ННІ менеджменту і маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У дослідженні визначено роль логістики як інструменту підвищення ефективності в сучасних умовах функціонування компаній в Україні. Узагальнено основні аспекти впливу війни на ефективну логістику в Україні.

Ключові слова: економіка, логістика, логістична система, ефективність, конкурентоспроможність.

Annotation. The study identifies the role of logistics as a tool for increasing efficiency in modern conditions of the functioning of companies in Ukraine. The main aspects of the impact of the war on effective logistics in Ukraine are summarized.

Keywords: economy, logistics, logistics system, efficiency, competitiveness.

Постановка проблеми. Сьогоднішній стан економіки характеризується, з одного боку, високим рівнем глобалізації, цифровізації та динамічними змінами бізнес-середовища, з іншого боку, війна в Україні створює постійні виклики для функціонування логістичних систем. Руйнування логістичної інфраструктури, блокування транспортних шляхів, підвищені ризики перевезень, нестача ресурсів та енергетична криза суттєво ускладнюють роботу українських компаній. Проте саме в умовах війни логістика відіграє стратегічну роль, забезпечуючи стійкість бізнесу та національної економіки.

Логістика наразі перестала бути лише допоміжною функцією, яка забезпечує транспортування та зберігання товарів, і перетворилася на стратегічний інструмент управління потоковими процесами. Вона інтегрує постачання, виробництво, збут, інформаційні та фінансові потоки, що дозволяє підвищувати конкурентоспроможність компаній, скорочувати витрати та забезпечувати вищий рівень сервісу для споживачів.

Логістика зараз виступає ключовим інструментом забезпечення конкурентоспроможності компаній, адже саме вона дозволяє ефективно управляти матеріальними, інформаційними, фінансовими і сервісними потоками в мікро-, мезо- та макросередовищах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що тема дослідження є наразі дуже актуальною, та багато вчених приділяють цій темі особливу увагу. Зокрема Кирилюк І., Сокур А., Отренич Ю., Діброва В., Кузяк В., Іванов Ю., Нагай Д., Сохань Т., Дроздова В., Шаповалова О., Лагно Д. [1–5] визначають логістику як важливий елемент управління ланцюгами постачань, здатний суттєво знизити витрати компанії, підвищити якість обслуговування клієнтів та забезпечити фінансову стійкість бізнесу в умовах війни.

Актуальним питанням є проблема адаптації українських компаній до умов воєнного часу. Війна в Україні значно змінила логістичну інфраструктуру, створивши руйнування транспортної інфраструктури, блокування морських портів, ризики безпеки перевезень, зростання витрат на логістичні операції. Ці аспекти потребують подальшого вивчення проблем логістики та її здатності підвищити ефективність роботи компаній.

Метою дослідження є визначення ролі логістики як інструменту підвищення ефективності роботи компаній та її специфіки в умовах війни.

Основна частина. Ефективно побудована логістика дозволяє підприємствам досягати стратегічних і тактичних цілей.

Логістика забезпечує зменшення витрат на транспортування, складування, управління запасами завдяки впровадженню сучасних моделей управління ланцюгами постачання. Основними принципами, на яких ґрунтується логістика, є: системність, інтегрованість, гнучкість й орієнтація на вимоги клієнтів.

Завдяки інтегрованому плануванню ланцюгів постачань компанії можуть оперативно доставляти товари кінцевим споживачам, що підвищує рівень задоволеності клієнтів.

Ефективні логістичні рішення забезпечують компаніям можливість знижувати ціни, підвищувати якість послуг і збільшувати частку ринку.

Серед основних інструментів підвищення ефективності компаній можна виділити:

- застосування цифрових технологій в логістичній діяльності;
- розвиток аутсорсингу логістичних операцій;
- впровадження принципів сталого розвитку;
- використання гнучких моделей управління потоками.

В умовах війни особливого значення набуває розвиток стратегії стійкості функціонування логістичних систем. Українські компанії були вимушені переорієнтувати логістичні маршрути з морського транспорту на залізничний та автомобільний, активізувати міжнародну співпрацю з країнами ЄС, впроваджувати цифрові рішення для управління ризиками та швидкої адаптації до реалій функціонування.

Попри значний потенціал, логістика стикається з рядом проблем:

- глобальні кризи та війна ускладнюють ланцюги постачань;
- зростання вартості енергоносіїв і транспортних витрат;
- нестача кадрів і потреба у підготовці висококваліфікованих кадрів, здатних впроваджувати інновації в логістиці.

Перспективним напрямом розвитку логістики є цифровізація, яка забезпечує прозорість і контроль усіх процесів у режимі реального часу.

Незважаючи на вигідне географічне положення України та зростаючий логістичний потенціал, війна спричинила гальмування процесів впровадження технологічних та інфраструктурних інновацій у логістичну діяльність підприємств. У майбутньому, під час трансформації логістичного сектора України, цифровізація та впровадження сучасних інноваційних технологій будуть особливо актуальними у післявоєнний період.

Наразі в Україні використовуються лише три види транспорту, такі як залізничний, автомобільний та трубопровідний, а авіаційний та водний транспорт не використовуються. Доставка міжконтинентальних вантажів здійснюється через порти сусідніх країн ЄС для забезпечення міжнародних перевезень.

Узагальнимо основні аспекти впливу війни на логістику в Україні.

По-перше, це перебудова ланцюгів постачань, викликана ускладненнями використання транспортно-складської інфраструктури. Компанії вимушені шукати альтернативні маршрути, використовувати порти країн ЄС, розширювати можливості автомобільних перевезень.

По-друге, це зростання витрат і ризиків. Витрати на транспортування значно збільшилися через подорожання пального, страхування та підвищення часу доставки. Економічна діяльність підприємств, які працюють в умовах війни, потребує постійного управління ризиками з метою їх мінімізації.

По-третє, війна прискорила цифровізацію, компанії активніше впроваджують сучасні програмні продукти та технології, такі як електронний документообіг, GPS-трекінг, онлайн-моніторинг логістичних процесів тощо.

Висновки. Сучасна логістика є потужним інструментом підвищення ефективності роботи компаній, оскільки сприяє оптимізації та мінімізації витрат, підвищенню рівня сервісу, швидкому реагуванню на зміни зовнішнього середовища. В умовах війни її значення зростає ще більше, адже логістика стає основою економічної стійкості та безпеки країни. Перспективами наступних опрацювань у цьому напрямку є розробка моделей антикризової логістики, розвиток цифрових платформ управління ланцюгами постачань та інтеграція всіх учасників задля отримання синергійного ефекту.

№ 196. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.196.3-9>. **2.** Іванов Ю. В., Нагай Д. Р., Сохань Т. Д. Логістика в сучасних умовах розвитку економіки України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2025. Т. 36 (75). № 1. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/75-1-11>. **3.** Кирилюк І., Сокур А. Організація логістичних процесів підприємства в умовах війни: проблеми та рішення. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-54>. **4.** Кузяк В. В. Управління логістичними процесами в Україні: проблеми та шляхи розв'язання в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-13>. **5.** Огренич Ю. О., Діброва В. О. Логістична діяльність підприємств в умовах невизначеності: особливості, проблеми, напрямки вдосконалення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 55. С. 20–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-2675/2023-55-3>.

Стаття надійшла до редакції 22.09.2025 р.

